

ЦИВІЛЬНЕ, ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 347.9

УЧАСТЬ ТРЕТИХ ОСІБ, ЯКІ НЕ ЗАЯВЛЯЮТЬ САМОСТІЙНІ ВИМОГИ ЩОДО ПРЕДМЕТУ СПОРУ, В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Роксолана Лемик

*Львівський національний університет ім. Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, 79000,
e-mail: roksolana.lemyk@lnu.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0001-6961-9715*

У результатах цивільної справи можуть бути зацікавлені не лише сторони, а й інші особи, які не є безпосередніми учасниками спору, переданого на розгляд і вирішення суду. Такими особами в цивільних процесуальних відносинах є треті особи.

Правове становище третіх осіб у процесі посідають особи, які мають юридичний інтерес до справи, але інтерес, який не є рівноцінним інтересам сторін (позивача чи відповідача).

Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, можуть вступити у справу на стороні позивача або відповідача до закінчення підготовчого провадження у справі або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, у разі коли рішення у справі може вплинути на їхні права або обов'язки щодо однієї зі сторін. Інститут третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, зумовлений перш за все необхідністю забезпечити можливість здійснення відповідними суб'єктами права регресу.

Проте і надалі дискусійними у науці цивільного процесуального права залишаються такі поняття, як правовий статус третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору у цивільному судочинстві, мета і завдання участі таких суб'єктів, особливості реалізації їх процесуальних прав і обов'язків. Усе це свідчить про актуальність дослідження на науковому рівні правових проблем участі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору в цивільному процесі для захисту прав, свобод та інтересів інших осіб.

Досліджено нормативний матеріал, наукову літературу і судову практику щодо участі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору в цивільному судочинстві. Сформульовано висновки та пропозиції стосовно підстав вступу в цивільне провадження цих третіх осіб та їх правового статусу під час розгляду справи. Також окрему увагу приділено порядку вступу третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору в цивільне провадження.

Ключові слова: третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмету спору; учасники справи позовного провадження; третя особа.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2023.76.151>

Цивільне процесуальне законодавство передбачає два види третіх осіб – треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, і треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору – це суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин, які беруть участь у цивільній справі з метою захисту своїх інтересів. Третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, заінтересована у результатах розгляду цивільної справи між сторонами, оскільки рішення суду може вплинути на її права або обов'язки щодо однієї зі сторін.

Цьому питанню приділяли увагу такі науковці, як В. В. Комаров, П. І. Радченко, Д. М. Сібільов, М. Й. Штефан та ін. Процесуальний аспект цього питання відображено в правових позиціях Верховного Суду.

Серед проблем, які потребують розв'язання, основними є з'ясування низки загальнотеоретичних та практичних питань, пов'язаних із визначенням обсягу прав та обов'язків третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмету спору, відмінність їх від інших заінтересованих суб'єктів позовного провадження, а також визначення порядку залучення таких учасників у цивільне провадження.

У цій статті поставлено завдання: розкрити ознаки третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору; з'ясувати порядок вступу таких третіх осіб у процес та наслідки їх незалучення у справу; сформулювати рекомендації щодо підстав і порядку участі третіх осіб у справах позовного провадження.

Основна характерна ознака, що відрізняє третіх осіб без самостійних вимог від інших учасників справи, – це характер їх заінтересованості у справі. Їх заінтересованість не в предметі спору, а в результатах справи, оскільки рішення у справі може вплинути на їхні взаємовідносини з однією із сторін. Тому за змістом такий інтерес є процесуальним.

Третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, може брати участь у справі або на стороні позивача, або на стороні відповідача. В будь-якому разі, процесуальна заінтересованість третьої особи повинна збігатися зі заінтересованістю сторони, на якій така третя особа бере участь. На боці однієї сторони можуть брати участь декілька третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.

Первинно, участь третіх осіб полягала в процесуальному забезпеченні права регресу учасників майнових правовідносин. Тому у більшій частині справ треті особи без самостійних вимог беруть участь на стороні відповідача. Наприклад, відповідно до ст. 1172 ЦК України, а також згідно з п. 8 постанови Пленуму Верховного Суду України № 4 від 31 березня 1995 року «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди» [14], передбачено, що за шкоду, заподіяну працівником під час виконання ним трудових обов'язків, відповідальність несе організація, з якою цей працівник перебуває в трудових відносинах, а він відповідає перед нею в порядку регресу.

Незважаючи на те, що інститут третіх осіб був скерований на забезпечення права регресу, його застосування в подальшому істотно розширилося і треті особи почали брати участь також і у справах, що не пов'язані з регресними вимогами.

Участь у процесі цього виду третіх осіб спрямована на те, щоб сприяти захисту прав тієї сторони, на боці якої вона виступає, не допустити для неї несприятливого рішення суду, оскільки останнє матиме для третьої особи преюдиційне значення, наприклад, надасть право стороні вимагати відшкодування збитків від третьої особи за правом регресу. Крім запобігання пред'явленню невігідного

для себе регресного позову, третя особа може бути заінтересованою також у тому, що, вступивши в процес у справі між сторонами, зможе своєчасно запобігти порушенню своїх прав, погіршенню свого правового становища.

Також участь третіх осіб у процесі забезпечує більш швидкий розгляд справи. Завдяки їх участі розширюється предмет і межі доказування, що своєю чергою сприяє об'єктивному встановленню істини.

Помилково третіми особами без самостійних вимог у судовій практиці іноді визначаються співучасники сторін і суб'єкти захисту прав інших осіб. Наприклад, Нікопольський міськрайонний суд Дніпропетровської області, у справі № 182/7096/21 [9] про стягнення аліментів на період навчання, залучив до участі у справі повнолітню доньку в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні позивача. Її заінтересованість у результатах справи очевидна: право на утримання (аліменти) на період навчання у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ. Однак, відповідно до ч. 3 ст. 199 СК України, право на звернення до суду з позовом про стягнення аліментів має той із батьків, з ким проживає дочка, син, а також самі дочка, син, які продовжують навчання. Отже, у цій справі донька, як і мама, має майнову заінтересованість. Тому надання доньці статусу третьої особи без самостійних вимог у цьому випадку суперечить змісту заінтересованості такого учасника.

Також суд у цій справі повинен був врахувати, що донька перебуває в правових відносинах з відповідачем батьком, тоді як третя особа на стороні позивача повинна перебувати за межами спірних правовідносин сторін.

Саме такою є і позиція Верховного Суду, викладена в Постанові від 29 травня 2020 року в справі № 140/1868/19 [3]. Третя особа повинна перебувати поза межами спору між сторонами, в іншому разі така особа може мати самостійні вимоги на предмет цього спору. Для таких третіх осіб у принципі неможливий спір про право з протилежною стороною у відповідному судовому процесі. Якщо зазначений спір допускається, то ця особа обов'язково повинна мати процесуальний статус (становище) співвідповідача (співпозивача) у справі, а не третьої особи.

Аналогічна правова позиція викладена Верховним Судом у постанові від 20.08.2019 року у справі № 910/13209/18 про визнання недійсним рішення Апеляційної палати Державної служби інтелектуальної власності України [4]; у постанові від 15 липня 2020 р. у справі № 766/20974/17 про визнання батьківства та внесення змін до актового запису про народження дитини [4]; постанові Великої Палати Верховного Суду у справі № 910/17792/17 за позовом ПАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України», третя особа, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні відповідача – ПАТ «Фармак» [2].

Отже, суд не може покладати на третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, будь-які матеріально-правові обов'язки, а також установлювати чи захищати їхні права, тобто приймати рішення або ухвалу про права чи обов'язки цих третіх осіб.

Також не можна ототожнювати третіх осіб з органами чи особами, яким законом надано право здійснювати представництво інших осіб (так звані, суб'єкти ст. 56 ЦПК України). Основною відмінністю між цими суб'єктами позовного провадження є цивільно-процесуальна функція, яку вони виконують, оскільки участь у справі органів чи осіб з представницькими функціями на підставі ст. 56 ЦПК України, обумовлена необхідністю здійснення покладених на них обов'язків і захисту прав інших осіб (у тому числі і третіх осіб) та інтересів держави. Саме

тому цілком недоречним є залучення, наприклад, органу опіки піклування як третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, у справах, де предмет розгляду стосується інтересів дитини.

Наприклад, у справі № 185/6638/20 [10] про позбавлення батьківських прав, треті особи: орган опіки та піклування Павлоградської міської ради і орган опіки та піклування Чечелівської районної у місті Дніпрі; у справі № 383/563/19 [11] про позбавлення батьківських прав, передання дітей та стягнення аліментів, треті особи: орган опіки та піклування Кетрисанівської сільської ради Бобринецького району Кіровоградської області і органу опіки та піклування Априлівської сільської ради Бобринецького району Кіровоградської області; у справі № 444/926/20 [12] про усунення перешкод у користуванні та стягнення моральної шкоди, треті особи: органи опіки та піклування Жовківської міської ради, орган опіки та піклування Сихівської районної адміністрації Львівської міської ради та орган опіки та піклування Жовківської районної державної адміністрації Львівської області. І таких прикладів, на жаль, у судовій практиці є дуже багато.

Відповідно до ч. 1 ст. 53 ЦПК України, треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, можуть вступити у справу на стороні позивача або відповідача до закінчення підготовчого провадження у справі або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження.

Також, відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 365 ЦПК України, якщо суд апеляційної інстанції під час підготовки розгляду справи встановить, що рішення суду першої інстанції може вплинути на права та обов'язки особи, яка не брала участі у справі, він повинен залучити таку особу до участі у справі як третю особу, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору.

Така третя особа може вступити у справу за власною ініціативою, а також залучатися до участі у справі за заявою учасників справи чи ініціативою суду. Зміст заяви від третьої особи про залучення її до участі у справі законом не передбачені, однак, як випливає з положень ч. 4 ст. 53 ЦПК України, у такій заяві потрібно зазначити, на яких підставах належить залучити до участі у справі таку третю особу.

Якщо третя особа без самостійних вимог залучається з ініціативи сторони, то клопотання про її залучення може бути викладено як у відповідній заяві про залучення третіх осіб, так і в заявах по суті справи. Такий висновок можна зробити, керуючись положеннями п. 2 ч. 3 ст. 175 ЦПК, що передбачають зазначити у позовній заяві в тому числі і відомості про сторони та інших учасників справи.

Позивач, який ініціював залучення до участі у справі третю особу, після задоволення судом його клопотання, фактично, не може відмовитися від участі такої особи у справі. Наприклад, у справі № 572/3632/15-ц [13] про визнання недійсним та скасування свідoctва про право власності, визнання недійсним та скасування рішення загальних зборів колективу співвласників майнових паїв, ухвалою Сарненського районного суду Рівненської області від 17 лютого 2021 року провадження в частині залучення Реєстраційної служби Сарненського районного управління юстиції в Рівненській області як третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору на стороні відповідача, за зустрічним позовом ОСОБА_3 було закрито. Закриваючи провадження в частині залучення третьої особи до розгляду цієї справи, суд першої інстанції керувався тим, що таке клопотання ОСОБА_3 відповідає вимогам диспозитивності судового процесу щодо розпорядження своїми процесуальними правами позивачем. Однак Верховний Суд у рішенні від 18.08.2021

року скасував цю ухвалу, зазначивши, що третя особа у справі не є стороною у цивільному процесі, а отже, за змістом п. 7 ч. 1 ст. 255 ЦПК України суд не може закрити провадження в частині залучення Реєстраційної служби Сарненського районного управління юстиції в Рівненській області як третьою особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору. Тобто третя особа у справі є лише *consortes litis* (учасником справи) не його стороною, а отже, закрити провадження щодо такої особи неможливо із жодних підстав, визначених ст. 255 ЦПК України.

Рішення про залучення третьою особи без самостійних вимог у справу суд приймає у формі ухвали. Аналізуючи доцільність участі третіх осіб у справі, суд повинен враховувати такі обставини, наявність яких є підставою залучення третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог:

- наявність матеріально-правових відносин між третьою особою та однієї із сторін (трудові, зобов'язальні, родинні);
- ці матеріально-правові відносини впливають (є преюдиційні) з процесуальних відносин, що склалися між позивачем і відповідачем у справі на предмет спору;
- імовірність виникнення на основі цих відносин спору про право цивільне між третьою особою та однією зі сторін.

Відповідно до ч. 3 ст. 53 ЦПК України, якщо суд при вирішенні питання про відкриття провадження у справі або при підготовці справи до розгляду встановить, що рішення цивільного суду може вплинути на права та обов'язки осіб, які не є стороною у справі, суд залучає таких осіб до участі у справі як третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Якщо буквально тлумачити цю норму, то можна зробити висновок, що суд може зобов'язати таку особу вступити у справу.

Проте, враховуючи принцип диспозитивності, що є домінуючим у цивільних процесуальних відносинах і стосується, в тому числі участі заінтересованих осіб у провадженні та права на участь третіх осіб без самостійних вимог у справі, вважаю, що більш відповідною була попередня редакція ЦПК України, що передбачала обов'язок суду повідомити третю особу про справу, рішення в якій може вплинути на її права або обов'язки щодо однієї зі сторін. При цьому суд скеровував її копію заяви про залучення третьою особи і роз'яснював їй право заявити про свою участь у справі. Якщо від третьою особи не надходило повідомлення про згоду на участь у справі, справу розглядали без неї. Оскільки суд немає повноважень приймати рішення про права чи обов'язки третіх осіб без самостійних вимог, доречно було б уважати участь таких осіб у провадженні факультативною, за умови, що їх проінформовано про спір, який розглядається в суді і який може вплинути на права або обов'язки таких третіх осіб щодо однієї зі сторін. Тому вважаю доречним внести зміни в ч. 3 ст. 53 ЦПК України, виклавши її в наступній редакції: «Якщо суд при вирішенні питання про відкриття провадження у справі або при підготовці справи до розгляду встановить, що рішення суду може вплинути на права та обов'язки осіб, що не є стороною у справі, суд повідомляє таку особу про справу, направляє їй копію заяви про залучення третьою особи і роз'яснює їй право заявити про свою участь у справі. Копія заяви надсилається особам, які беруть участь у справі. Третя особа, яка заявила про свою участь у справі залучається судом як третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору. Якщо від третьою особи не надійшло повідомлення про згоду на участь у справі, справа розглядається без неї».

Національне агентство з питань запобігання корупції може бути залучене як третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, на стороні позивача у справах щодо застосування керівником або роботодавцем чи створення ним загрози застосування негативних заходів впливу до позивача (звільнення,

примушування до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності, переведення, атестація, зміна умов праці, відмова в призначенні на вищу посаду, скорочення заробітної плати тощо) у зв'язку з повідомленням ним або членом його сім'ї про порушення вимог Закону України «Про запобігання корупції» іншою особою (ч. 2 ст. 53 України).

Згідно зі ст. 4 Закону України «Про запобігання корупції» Національне агентство з питань запобігання корупції є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику [5]. Системний аналіз цього Закону дозволяє дійти висновку, що цей орган є органом публічної влади, який має широке коло прав для реалізації встановлених Законом повноважень. Водночас його правосуб'єктність у цивільних справах тяжіє до правосуб'єктності органів влади, що можуть брати участь у цивільних справах на підставі ст. 56 ЦПК України (прокурор, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини тощо). Частина 6 цієї статті передбачає, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть бути залучені судом до участі у справі або брати участь у справі за своєю ініціативою для подання висновків на виконання своїх повноважень. Участь зазначених органів у судовому процесі для подання висновків у справі є обов'язковою у випадках, встановлених законом, або якщо суд визнає це за необхідне. Це може стосуватися і Національного агентства з питань запобігання корупції, але потребує змін у чинному законодавстві. Насправді це агентство за жодними ознаками не повинно бути в цивільних справах третьою особою, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, з погляду існуючих теоретичних постулатів. Його віднесення до третіх осіб у цивільному процесі – очевидна законодавча помилка, пов'язана з нерозумінням правосуб'єктності третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору [8].

Відповідно до п. 26 Постанови пленуму ВСУ № 9 від 06.11.2009 року «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» [7], нотаріуси, що посвідчували правочини, залучаються до участі у справі як треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору, якщо позивач обґрунтовує недійсність правочину посиланням на неправомірні дії нотаріуса. Тому недоречно залучати до участі у будь-якій справі, що стосується виконання зобов'язань за зобов'язаннями у правочині, що посвідчувався нотаріально, нотаріуса, який посвідчував цей правочин. Наприклад, у справі № 711/6070/21 [14] суддя Придніпровського районного суду м. Черкаси у спорі про розірвання договору довічного утримання, необґрунтовано і безпідставно ухвалою від 04.11.2021 року залучила до участі у справі приватного нотаріуса Черкаського міського нотаріального округу в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору.

Після вступу у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, розгляд справи продовжується.

Згідно зі ст. 53 ЦПК України, якщо в результаті ухвалення судового рішення сторона може набути право стосовно третьої особи або третя особа може пред'явити вимоги до сторони, така сторона зобов'язана сповістити цю особу про відкриття провадження у справі і подати до суду заяву про залучення її до участі у справі як третю особу, яка не заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору. До такої заяви повинні бути додані докази про направлення її копії особі, про залучення якої як третьої особи подана заява. У разі розгляду справи без повідомлення третьої особи про розгляд справи, обставини справи, встановлені судовим рішенням, не мають юридичних наслідків при розгляді позову, пред'явленого стороною, яка брала участь у цій справі, до цієї третьої особи або позову, пред'явленого цією третьою особою до такої сторони.

Такі законодавчі положення, на думку Н. Кучерук, суперечать Конституції України та практиці Європейського суду з прав людини. Остання повинна застосовуватися судами як джерело права згідно з вимогами ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини». У рішеннях від 25.07.2002 року у справі «Совтрансавто-Холдинг» проти України», від 28.10.1999 року у справі «Брумареску проти Румунії», від 06.09.2005 року у справі «Салов проти України» Європейський суд з прав людини наголошував, що одним із основних елементів верховенства права є принцип правової визначеності, яким передбачається, що в будь-якому спорі рішення суду, яке набрало чинності, не може бути поставлене під сумнів. Отже, положення ст. 53 ЦПК України ставить під сумнів чинне судове рішення, в тому числі його обов'язковість, що визначається Конституцією України (ст. 129) і є однією з основних засад судочинства. Хоча закон передбачає застосування актів лише в тій частині, що не суперечить Конституції України, очевидно, що така законодавча неузгодженість призводитиме до судових колізій [1].

Третя особа, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору, належить до переліку учасників справи, а тому наділена усім комплексом процесуальних прав та обов'язків цього виду суб'єктів процесуальних правовідносин, передбачених ст. 43 ЦПК України. Оскільки такі особи не мають майнової заінтересованості у справі, у них відповідно і немає розпорядчих прав, які б впливали на початок чи припинення провадження. Тому, наприклад, такі треті особи не можуть порушувати перед судом питання про передачу справи за встановленою юрисдикцією, «оскільки закриття провадження у справі може бути порушено перед судом саме позивачем шляхом подання відповідної заяви і ухвала про передачу справи за встановленою юрисдикцією постановляється судом за заявою позивача у справі» [1].

У процесі доказування третя особа діє самостійно відповідно до власних інтересів. Виконання чи утримання від виконання певних процесуальних дій ґрунтується на принципі диспозитивності і всебічно залежить від самих третіх осіб.

Список використаних джерел

1. Кучерук Н. Треті особи в адмінпроцесі: окремі проблеми. *Юридична газета online*. № 43-44. 24.10.2018 р. URL : <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/treti-osobi-v-adminprocesi-okremi-problemi.html>
2. Постанова Великої Палати Верховного Суду у справі № 910/17792/17. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82738621>
3. Постанова Верховного Суду від 29 травня 2020 р. в справі № 140/1868/19. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83783100>
4. Постанова Верховного Суду у справі від 15.07.2020 р. № 766/20974/17. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90562937>
5. Про запобігання корупції : Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 49. Ст 2056.
6. Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 р. № 4. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95#Text>
7. Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними : Постанови пленуму ВСУ №9 від 06.11.2009 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09#Text>
8. Сібільов Д. М. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору: окремі питання доктрини та законодавчі тренди. *Теорія і практика правознавства*. 2018. Вип. 2 (14). URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/230567053.pdf>

9. Справа № 182/7096/21. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101786371>
10. Справа № 185/6638/20. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98046289>
11. Справа № 383/563/19. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84344206>
12. Справа № 444/926/20. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98088950>
13. Справа № 572/3632/15-ц. URL : https://reyestr.court.gov.ua/Review/99088324?fbclid=IwAR3l6onws68i_KF6YU5vrnKjLmRDsFXebMNYp6elQ3sFLpMhqi8TyIdsi_g
14. Справа № 711/6070/21. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09#Text>

References

1. Kucheruk, N. Treti osoby v adminprotsesi: okremi problemy. *Yurydychna hazeta online*, № 43–44. 24.10.2018 r. Retrieved from <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/treti-osobi-v-adminprocesi-okremi-problemi.html>
2. *Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu u spravi № 910/17792/17*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82738621>
3. *Postanova Verkhovnoho Sudu vid 29 travnia 2020 r. v spravi № 140/1868/19*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83783100>
4. *Postanova Verkhovnoho Sudu u spravi № 766/20974/17 vid 15.07.2020 r.* Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90562937>
5. Pro zapobihannia koruptsii: Zakon Ukrainy. (2014). *Vidomosti Verkhovnoi Rady № 49*, St. 2056
6. *Pro sudovu praktyku v spravakh pro vidshkoduвання moral'noi (nemajnovoi) shkody: Postanova Plenumu Verkhovnoho Sudu Ukrainy № 4 vid 31 bereznia 1995 r.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004700-95#Text>
7. *Pro sudovu praktyku rozghliadu tsyvil'nykh sprav pro vyznannia pravochyniv nedijsnymy: Postanovy plenumu VSU №9 vid 06.11.2009 r.* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09#Text>
8. Sibil'ov, D. M. (2018). Treti osoby, iaki ne zaiavliaiut' samostijnykh vymoh schodo predmeta sporu: okremi pytannia doktryny ta zakonodavchi trendy, *Teoriia i praktyka pravoznavstva*, vyp. 2 (14). Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/230567053.pdf>
9. *Sprava № 182/7096/21*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101786371>
10. *Sprava № 185/6638/20*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98046289>
11. *Sprava № 383/563/19*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84344206>
12. *Sprava № 444/926/20*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/Review/98088950>
13. *Sprava № 572/3632/15-ts*. Retrieved from https://reyestr.court.gov.ua/Review/99088324?fbclid=IwAR3l6onws68i_KF6YU5vrnKjLmRDsFXebMNYp6elQ3sFLpMhqi8TyIdsi_g
14. *Sprava № 711/6070/21*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0009700-09#Text>

PARTICIPATION OF THIRD PARTIES WHO DO NOT DECLARE INDEPENDENT CLAIMS ON THE SUBJECT OF A DISPUTE, IN CIVIL PROCEEDINGS

Roksolana Lemyk

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000,
e-mail: roksolana.lemyk@lnu.edu.ua,
ORCID ID: 0000-0001-6961-9715*

The third parties who do not declare independent claims on the subject of a dispute are the subjects of civil procedural legal relations, who take part in a civil case in order to protect their interests. A third party who does not declare independent claims on the subject of a

dispute is interested in the outcome of the consideration of the civil case between the parties, as the court's decision may affect its rights or obligations to one of the parties.

The main characteristic feature that distinguishes third parties who do not declare independent claims from other participants of the case is the nature of their interest in the case. Their interest is not in the subject of dispute, but in the outcome of the case, as the decision in the case can be on their mutual relations with one of the parties. Therefore, such interest is procedural in content.

The court may not impose on third parties who do not declare independent claims on the subject of a dispute any material and legal obligations, or establish or defend their rights, that is, make a decision or ruling on the rights or obligations of these third parties.

The third party may enter the case on their own initiative, and also be involved in the case on the motion of the participants of the case or the initiative of the court. The content of the statement from a third party about its involvement in the case is not provided by law, but as it follows from the provisions of part 4 of Art. 53 the CPC of Ukraine, in such a statement it is necessary to specify on which grounds it is necessary to involve such a third person in the case.

The plaintiff, who initiated the involvement of a third party in the case, after the court's satisfaction of his petition, in fact, cannot refuse the participation of such person in the case.

Analyzing the expediency of participation of third parties in the case, the court should take into account the following circumstances, the presence of which is the basis of involvement of third parties who do not declare independent claims:

- the existence of material-legal relations between a third party and one of the parties (labor, contractual, family);
- these material and legal relations arise (are predominant) from the procedural relations that have formed between the plaintiff and the defendant in the case for the subject of the dispute;
- the probability of a dispute on the law of civil law between a third party and one of the parties arising from these relations.

The third person, who does not declare independent claims on the subject of a dispute, belongs to the number of participants of the case, and therefore is assigned to the whole set of procedural rights and obligations of the given type of subjects of procedural legal relations, provided by the Article. 43 CPC of Ukraine. Since such persons have no property interests in their case, there are no claim management rights, respectively, which would influence the commencement or termination of proceedings. For example, such third parties may not bring before the court the question of transfer of the case under established jurisdiction, since the closure of the case may be brought before the court by the plaintiff by submitting the respective application and deciding on transfer of the case under established jurisdiction is decided by the court on application of the plaintiff in the case.

In the process of evidence the third party acts independently in accordance with their own interests. Performance or non-performance of certain procedural actions is based on the principle of optionality and all depends on the third parties themselves.

Keywords: the third party who does not declare independent claims on the subject of a dispute; the participants of the case of the action proceedings; the third party.

*Стаття: надійшла до редакції 22.02.2023
прийнята до друку 16.05.2023*